

יצאתי לתור אחריו, אלי

ארבע סונטות-קודש

תרגום: שמעון זנדבנק

19 "סונטות-הקודש" (Holy Sonnets), שראו אור אחרי מות המשורר, רובן במהדורות 1633 ו-1635 של שיריו, הן בלי ספק שיא שירתו הדתית – להבדיל מזו החילונית/ארוטית – והן מתאפיינות בסערת הנפש וריבוי הקונפליקטים הממלאים אותן. תודעת החטא, אימת המוות (או ביטולו כביכול) והקריאה העצמית לחרטה והכאה על חטא מציינות גם את 4 הסונטות המתורגמות כאן. האחרונה בהן נכתבה בעקבות מות רעייתו (1617), שמתה בגיל 33 בלידת ילדם השנים-עשר.

הסונטות נכללות במבחר שירת דאן בתרגומי, שיראה אור השנה בהוצאת "הספריה החדשה לשירה". לא פעם ויתרתי כאן על חריזה לטובת השטף הדיבורי, המציין את סגנונו של דאן.

ש"ז

נפש שחורה שלי

הוא מִי־חַל שִׁיכְלָא לְעַד.
כֵּן, אִם תִּכִּי עַל חֲטָא, מִבְּטָח לָךְ חֶסֶד –
אֶךְ מִי יַחֵן חֶסֶדּוֹ לָךְ מִתְחַלָּה?
עֲטִי שְׁחוּרִים שֶׁל אֲבִלוּת קְדוּשָׁה
אוֹ סִמְק בִּשְׁת כְּסִמְקוֹת חֲטָאָךְ,
אוֹ רִחְצִי בְּדָם אָדָם שֶׁל יֵשׁוּ
שֶׁנֶּפֶשׁ אֲדָמָה יִלְבִּין פְּלָאִים.

נֶפֶשׁ שְׁחוּרָה שְׁלִי, זְמַנָּת לְדִין
מִפִּי הַחֲלִי, הוּא שְׁגִרִיר הַמָּוֶת.
אֶת כְּצִלִּין שְׂבִנְכֶר בְּגֵד
וְשׁוֹב אֵינוֹ מַעֵז לְשׁוֹב הַבִּיטָה;
אוֹ כְּגִנֵּב, שֶׁעַד גְּזֵר־דִּין־הַמָּוֶת
פָּלַל לְיוֹם צִאתוֹ מִתָּא כְּלָאוֹ,
אֶךְ מִשְׁעָה שֶׁהוּא נִשְׁלַח לַהֲרֹג

אל רהב, המוות; אם קראוהו אדיר –
אינה אדיר, הו' מות אמלל;
אם נדמה כי חסלת אדם – הוא לא מת,
וגם אותי להמית לא תוכל.
שנה ומנוחה, שהן רק צלמיה,
נעם שופעות, ומה גם אתה,
ומיטב אנשינו יקדימו ללכת
אתך – רגע גוף ותשועת הנשמה.
עבד אתה לגורל, ליאוש,
עם רעל וחלי אתה מתגורר,
ופרג וקסם סמי הרדמה
יעילים הם ממך – ומה תתיהר?
אך שנה קלה – ונקיץ לצמיתות,
ואתה, מר המות, אתה מות תמות.

מדוע הברואים עובדים אותו?
על מה נותנים לי יסודות עולם
מחית חיים, והם זכים ממני,
פשוטים, לוקים פחות ברקבון?
על מה ישח ראשך, סוס נבער?
מדוע תתחזו, שור וחזיר,
לרפי-אונים, קטולי מגלב יחיד,
במקום לטרף את כל מין האדם?
חלש אני, אבוי, שפל מכס,
הן לא חטאתם, אל ירח לבכם.
אך השתאו לפלא רב מזה:
את הברואים מכפיף הטבע לנו,
אבל בוראם, פטור מטבע ומחטא,
למעננו, ברואי-אויביו, גוע ומת.

מיום שזו שאהבתי...

מיום שזו שאהבתי שלמה את חובה
לטבע, וחסד חיי וחיייה מת,
ונפשה נחטפה באבה למרומים,
רוחי על פתחי מרום מצותת.
סגדתי לה, ומכאן יצאתי לתור
אחריה, אלי, כפלגים ההולכים מעינה,
ואף כי מצאתי אותך ותרוה צמאוני
מזה צמא קדוש עודני.

אך למה אשחר אהבה עוד ועוד
כשאתה מושיט אהבה לי תחתיה,
ולא רק חרד פן אסב את מיטב אהבתי
לעדת קדושים ושרפים ברקיעיה,
אלא ברב עדנת קנאתך מתירא
פן יבואו עולם ובשר ושטן ויכבוה.